

JAN HENDERIK

HANNIBAL

6—7

VOORWOORD

Hugo Borst

14—19

**ROTTERDAMSE
BRAVOURE EN EEN 2CV
LEVEN EN WERK
VAN JAN HENDERIK**

Wanda Waanders

96—97

**JAN HENDERIK 1935-2018
VRIEND, LEERMEESTER**

Vincent Mentzel

130—133

**HUTJEMUTJE IN HET
JUSTUS VAN EFFENBLOK**

Wilfried de Jong

207—215

FOTO-INDEX

VOORWOORD

Hugo Borst

Stomtoevallig kwam ik op een dag in aanraking met het werk van Jan Henderik. De eerste foto was wat we tegenwoordig een selfie noemen. Al zag ik het tegenovergestelde van een, typerend voor onze tijd, gelikt of ijdel beeld: de man in de auto had de blik van een waanzinnige. Een vergelijking met Charles Manson drong zich op. Speelde Jan Henderik vijftig jaar geleden met zijn camera én met ons? Of was het hem ernst? Wie was deze fotograaf precies? In de daaropvolgende weken maakte ik verder kennis met hem. Postuum natuurlijk, helaas. Ik zag stevige zwart-witfotografie uit de sixties en seventies, maar ook adembenemende kleurenopnamen uit Marokko en Tunesië van een halve eeuw geleden. En er waren die gewaagde, humoristische studiofoto's. De meeste gemaakt in zijn tijd bij Lintas, het reclamebureau van Unilever waar ook mijn favoriete Rotterdamse schrijver Cor Vaandrager in het prille begin bijbeunde. Angst be kroop me ineens. Hoe vaak gaat zo'n schat als deze niet verloren? Ook dit beeldarchief had zomaar op straat kunnen belanden, of weggestopt liggen wegschimmelen op de zolder van de familie. Want toen de weduwe van Jan Henderik op oudejaarsdag 2020 overleed, moest de huurwoning versneld leeggeruimd worden. Waar laat je zo gauw een kamer vol met dozen, ordners en ladekasten gevuld met afdrukken, dia's, negatieven, contactvellen en films? Een oeuvre van veertig jaar lang fotograferen. Gelukkig kwam dochter Marleen via Vincent Mentzel in contact met Wanda Waanders van Stadsarchief Rotterdam. Daar raakten ze snel overtuigd van het belang van deze collectie en kan ze veilig bewaard worden.

Ik ben de gelukkige die mag helpen Jan Henderiks veelzijdige werk de wereld in te katapulteren. De naam van de fotograaf wordt met deze publicatie uit de vergetelheid gehaald. In mijn galerie, Weisbard, heb ik de mogelijkheid om een kleine greep uit zijn (omvang)rijke oeuvre te tonen. Samen met een groepje bevlogen mensen zijn we de afgelopen twee jaar met de stofkam door zijn archief gegaan. Dat was zeer opwindend. Waar ik nooit gewend aan raakte, waren de kirrende en jubelende geluiden bij weer een geweldige afdruk of vondst van een verloren gewaand negatief.

Ingewikkeld werd het wel. De fotografie van Jan Henderik is nogal eclectisch. Van persoonlijke familiefoto's en portretten tot klassieke straatfotografie, van modeshoots en naakten tot abstracte reisdocumentaires, sommige gemaakt voor het legendarische magazine *Avenue*. Maar ook interieurs of juist zeer geëngageerd werk. Jan Henderik had een muze, zijn geliefde Leni, maar hij leunde ook op vrienden, kennissen of deed evengoed een beroep op wildvreemden. Zijn uiteenlopende werk is kleur en zwart-wit. Horizontaal en verticaal. Beelden in opdracht en vrij werk. Artistieke en toegepaste fotografie. Zijn werk springt werkelijk alle kanten op, er is geen eenduidige lijn in het oeuvre van Jan Henderik. Het is alles. Rijk in stijlen, vol van ervaring. Een oerbron van energie. Het stond vanaf het begin vast: er zouden een fotoboek en minstens één expositie komen. Maar wat te kiezen? Wij, naasten, oude en nieuwe bewonderaars, we wikten en wogen, we schikten

en herschikten. We kwamen er niet uit. Stichting Droom en Daad kwam op onze weg, en vervolgens gelukkig Hannibal Books. Natacha Hofman van de Belgische uitgeverij zag het na een tijdje. Zij componeerde het rijke leven van deze fotograaf door geen thematische of chronologische orde aan te brengen, maar de bruisende vitaliteit en diversiteit naast, boven, onder en achter elkaar te tonen. Er ontstaan visuele verbintenissen, soms duidelijk, soms subtiel, soms onverklaarbaar en subjectief. Zo is er een spektakel ontstaan, een spuwende vulkaan die Jan Henderik recht doet. De compositie van de beelden springt, danst en stuitert door het boek met de vaart van een op hol geslagen opgevoerde Citroën deux-chevaux. Met deze raak gekozen lay-out is de levendigheid niet getemperd maar juist geaccentueerd. Jan Henderik is niet zoals Cartier-Bresson, die heel zijn leven dezelfde stijl heeft behouden. Niet zoals Irving Penn of Richard Avedon. Geen Diane Arbus of Jeanloup Sieff.

Vaststaat dat Jan Henderik trots zou zijn, weet dochter Marleen zeker. Zijn levenswerk was nou eenmaal niet één lange weg, eerder een kruispunt waar inspiratie van alle kanten voorbijraasde. Voor sommige fotografen is dat een zwakte, voor andere juist een sterkte. Zijn kwaliteit is de verscheidenheid in stijlen. Hij brouwde een afwisselende, bonte collectie, in dit fotoboek samengebracht tot één energetisch geheel. Laat u zich, net zoals mij overkwam, meenemen door de wereld bezien door de ogen van Jan. Het is een adembenemende reis. Een eclectische verzameling van beelden die nooit ophouden te prikkelen.

ROTTERDAMSE BRAVOURE EN EEN 2CV LEVEN EN WERK VAN JAN HENDERIK

Wanda Waanders

Op 12 november 1969 gaan Jan Henderik en zijn vrouw Leni met hun vierjarige dochter Marleen op weg naar India, in een 2cv bestel die Jan eigenhandig ombouwde tot minicamper. Goed voorbereid maar met knagende maagpijn en gespannen verwachtingen verlaten zij Rotterdam. Tijdens hun allereerste proefrit, enkele maanden voor vertrek, maakte Jan een geweldige 'selfie'. Een beeld waar de zin in avontuur, schwung en vrijgevochtenheid van afspatte.

De foto zegt veel over Jan. Fotograaf, kunstenaar, bohemien en avonturier. Eigenzinnig en vrijgevochten. Met bravoure. Maar ook gewoon Jan, in spijkerbroek en T-shirtje, sjekkie in de mond, rossig haar, baardje. Gezinsman, vriend van velen en zeker ook bescheiden.

Want Jan vond dat het niet om hem moest draaien, maar om zijn beelden.

De kunst van het scheppen zit er al vroeg in. Als kind kan Jan opvallend goed tekenen. Zijn vader heeft een schildersbedrijf in Utrecht, en als hij oud genoeg is helpt Jan mee. Hij is geduldig en precies, en mag het inkleuren van de letters en decoratieve details voor zijn rekening nemen, terwijl zijn vader zich bezighoudt met het grove werk. Een van hun belangrijke opdrachtgevers is de Utrechtse architect en meubelmaker Gerrit Rietveld (1888-1964), voor wie ze onder meer jaarlijks de buitenmuren van het Rietveld Schröderhuis verven. Jan komt er in aanraking met een vooruitstrevende ontwerpstijl, vrij van alle geldende normen, die voor hem een grote bron van inspiratie wordt.

Zijn vader ziet dat Jan talent heeft en stimuleert hem om in de avonden een opleiding schilderen en vaktekenen te volgen. Zodra hij zijn diploma op zak heeft gaat hij, nog maar achttien jaar oud, aan de slag als tekenaar bij drukkerij J. van Boekhoven in Utrecht. Maar Jan wil meer doen met zijn talent en zijn vader stimuleert hem om naar het Instituut

14

Zelfportret Jan in autospiegel, 1980

voor Kunstnijverheidsonderwijs in Amsterdam te gaan, de latere Rietveld Academie. Hij krijgt er les van de bekende grafisch ontwerper en typograaf Wim Crouwel (1929-2019). Jan maakt lange dagen, overdag als tekenaar en in de avonduren met de trein naar de academie in Amsterdam. Maar hij is gedreven en vastberaden.

Wanneer zijn vader, met wie hij een sterke band heeft, overlijdt wil Jan weg uit Utrecht. Hij solliciteert naar de functie van ontwerper bij het Rotterdamse reclamebureau Lintas, waar hij in 1962 kan starten. Rotterdam is dan nog volop in wederopbouw, maar Jan voelt zich meteen thuis in deze rauwe, kille stad.

In de zomer van dat jaar ontmoet hij in een Rotterdams café de liefde van zijn leven: Leni Hozeman. Beiden komen bijna dagelijks in het café, waar Jan luncht met zijn collega's en Leni aan een tafeltje boeken leest. Ze worden verliefd en zijn al snel onafscheidelijk.

Leni werkt in de hoedenwinkel van haar moeder en Jan ontwerpt in zijn vrije tijd de hoedendozen, visitekaartjes en het briefpapier. Leni is een beeldschone verschijning, en poseert voor hem met diverse hoofddeksels. Het is het begin van hun allereerste creatieve samenwerking. Bij Lintas krijgt Jan volop de ruimte om zich te ontwikkelen op artistiek gebied. Het is het reclamebureau van Unilever, dat vanaf de jaren zestig actief marktgerichte reclamecampagnes inzet om de consument, de moderne huisvrouw, te verleiden. Dat hoeft niet zo braaf en kuis als in de jaren vijftig. De beeldtaal van de nieuwe generatie reclamemakers mag onorthodox, brutaal en prikkelend zijn. Jan leert hoe je als artdirector een alledaags product in de schijnwerpers kunt zetten. De campagnes die hij bedenkt voor Unilever, zoals de pakjes margarine van Blue Band, zijn doordrenkt met absurdistische humor en scherpzinnige oneliners.

Lintas blijkt een creatieve broedplaats waar copywriters en ontwerpers volop de ruimte krijgen om te experimenteren met tekst en beeld. Jonge schrijvers en creatievelingen als Cor Vaandrager, Rien Poortvliet, Willem Duys en Heere Heeresma vinden er aan het begin van hun loopbaan een bijverdienste.

Daarnaast zijn er ook fotografen aan de slag bij Lintas en Jan werkt nauw met hen samen. Hij is zo door het medium gefascineerd dat hij fotograaf wil worden.

Het vak maakt hij zich eigen door te kijken naar zijn grote voorbeelden, zoals de bekende Amerikaanse fotograaf William Klein (1926-2022). Maar het meest leert hij in de praktijk. In de binnenstad van Rotterdam fotografeert hij het leven om zich heen, mensen die staan te wachten op de tram of zomaar wat slenteren en rondhangen. Thuis portretteert hij Leni, die met engelen-geduld voor hem poseert.

De eerste vrije opdrachten volgen. In 1966 maakt hij een portretfoto van Elly Koot, dan Miss Europe, voor op de cover van de allereerste *TrosKompas*. Twee jaar later, in 1968, wint hij voor een modefoto in zwart-wit de Textiliaprijs, uitgeschreven door het modevakblad *Textilia*. Het is de aanloop naar een zelfstandige carrière.

In 1965 wordt Marleen geboren. Voor Jan en Leni betekent de komst van een kind niet vanzelfsprekend dat ze aan huis gekluisterd blijven. Integendeel, ze besluiten om verre reizen te maken. De eerste gaat naar Tunesië, in 1967. Op het eiland Djerba is Jan onder de indruk van de traditionele ruiterspelletjes met snelle berberpaarden. Hij experimenteert er voor het eerst met het vastleggen van beweging en kijkt daarvoor naar het dynamische fotowerk van stierengevechten van de Oostenrijks-Amerikaanse fotograaf Ernst Haas (1921-1986).

Zelfportret Jan, Leni en Marleen in 2cv, 1969

Marleen bij de 2cv, Marokko, 1971

In 1969 laten ze alle vastigheid los. Jan zegt zijn baan bij Lintas op en ze gaan voor lange tijd met z'n drieën op reis. De verbouwde 2cv bestel zal voor lange tijd hun onderkomen zijn. Ze rijden ermee naar Turkije, en vervolgens via Iran, Afghanistan en Pakistan naar eindbestemming India. De reis staat volledig in het teken van de fotografie. Jan wil de wereld leren kennen, zich er middenin begeven en hem vastleggen. Bijna altijd met de mens in een hoofdrol.

Wanneer ze in Calcutta zijn wordt Leni ziek, doodziek, ze heeft amoebendysenterie. Jan huurt in een hotel een enorme ruimte, een slaapzaal met twintig bedden, zodat ze hier enkele weken kunnen bivakkeren en Leni de tijd heeft om te herstellen. De schrijnende situatie geeft Jan weer in intieme zwart-witbeelden: Leni liggend in bed op de gehavende slaapzaal en Marleen naast haar met stripboek en duim in de mond.

Negen maanden zijn ze van huis en eenmaal terug in Rotterdam duikt Jan dag en nacht zijn doka in om de vele fotorolletjes te ontwikkelen. Eindeloos is hij bezig met belichten, fixeren en bekijken. En perfectionistisch als hij is, experimenteert hij erop los, afdruk na afdruk. De doka is de belangrijkste plek in huis en de andere vertrekken fungeren geregeld als studio. Een bont gezelschap van bevriende fotografen en kunstenaars of zomaar vage bekenden komt graag aanwaaien en blijft tot in de late uurtjes hangen.

Een jaar later, in 1970, gaan Jan en Leni met Marleen opnieuw op reis met de 2cv, nu naar Marokko. In de Westelijke Sahara verblijft Jan drie weken in een tentenkamp van een nomadische Berberstam om er het dagelijks leven te fotograferen. Hij maakt met twee camera's een indrukwekkende reportage, waarin hij inzoomt op de blauwe gewaden van de Berbers, de warmoranje woestijnkleuren en galopperende kamelen in een zinderende hitte.

Leni en Marleen vertoeven ondertussen op een camping aan het strand van Agadir.

Wanneer Jan en Leni op hun terugreis Parijs aandoen, biedt hij de foto's aan op de redactie van het internationale fotovakblad *Zoom*. Ze worden onmiddellijk geaccepteerd en gepubliceerd. Niet veel later worden ze ook opgenomen in een Frans-talig boek over Berberstammen in de Sahara. De reis is voor Jan een belangrijk keerpunt in zijn loopbaan.

Terug in Rotterdam gaat hij verder als zelfstandig fotograaf en richt zich bijna volledig op opdracht-fotografie. Hij neemt werk aan voor grote commerciële bedrijven als Ford, Citroën, Lips, Content Uitzendbureau en Lego. En hij maakt modereportages voor magazines als *Eva*, *Viva* en vooral *Avenue*. Maar ook zet hij zich in voor maatschappelijk betrokken instanties, zoals Milieudefensie en het Rode Kruis. Bij Lintas had hij ondervonden hoe je met beeld en tekst een heldere boodschap kunt verkondigen. Dat doet hij vlijmscherp en taboedoorbrekend in de affiches die hij in 1970 belangeloos ontwerpt voor Stimezo, de Stichting Medisch Verantwoorde Zwangerschapsonderbreking. De eerste abortuskliniek was in 1969 in Rotterdam opgericht. Om geld in te zamelen voor meer klinieken verspreid over het land ontwerpt Jan drie campagneposters met beelden van een breinaald die een (appel) vrucht doorboort, een vrouw die zich van een trap laat vallen en een ouder echtpaar op spoorrails. Het bracht destijds nogal wat tweegg. En nog steeds. De appel werd het symbool van Stimezo en tijdens de campagne verkochten Dolle Mina's appels op straat.

Jan blijft in de jaren zeventig als freelancer in opdracht van Lintas reclames ontwerpen voor de producten van Unilever. De vrijheid, zonder het keurslijf van een vaste verbintenis, bevalt hem uitstekend.

16

Karavaan in de Sahara, 1971

Jan in Turkije, 1970

W 31.
A + B

Leni poseert met hoeden voor de hoedenwinkel van haar moeder, 1963

Zieke Leni en Marleen op hotelkamer in Calcutta, 1970

18

Ontwerp voor Blue Band, jaren 60

Ontwerp voor Blue Band, jaren 60

De Rotterdamse fotograaf Wout Berger (1941), met wie Jan in deze periode veel samenwerkt, zegt over hem: "Jan was een autonoom denker. Hij had veel vrijheid nodig, maar gaf die tegelijk ook aan anderen. Er was bij Jan altijd alle ruimte om een beetje creatief te spelen. Hij liet zich niet volledig door de opdracht sturen en was in staat om heel autonoom vanuit het beeld te denken." Met een aantal oud-collega's van Lintas blijft Jan in de zeventiger jaren intensief samenwerken. Hij voelt zich immers nog steeds thuis bij Lintas: zodra hij de studio binnenstapt, ontstaat er een levendige en creatieve energie. Voor Jan is het scheppen van een ontspannen sfeer noodzakelijk om te komen tot een goed resultaat. Eerst uitvoerig koffiedrinken, sjekkies roken en ouwehoeren, eindeloos ouwehoeren. Maar ondertussen ontgaat hem niets en creëert hij in gedachten de ideale compositie. Het is een vast onderdeel van elke shoot. De artdirector op de set weet dat bij Jan het eindresultaat altijd goed is, ook al verzucht hij wel eens dat de duur betaalde modellen werkeloos staan te wachten als Jan nog aan zijn koffie zit. Meestal vraagt hij mensen uit zijn eigen kennissenkring te poseren. Maar het liefst werkt hij samen met Leni. In hun onafscheidelijkheid vormen ze een vanzelfsprekend team, waarin Leni behalve model vooral de inspirator op de achtergrond is.

Jan gaat voor zijn opdrachten veel op pad en haalt soms halsbrekende avonturen uit. Marleen: "Het leven met mijn vader was nooit saai. Voor zijn werk haalde hij alles uit de kast, tot aan halsbrekende avonturen toe. Hij belandde altijd wel in hilarische situaties, klein en groot. Maar op een of andere manier voelde ik me altijd veilig bij hem. Hij hield altijd de regie in eigen handen." Op de set componeert Jan een schijnwerkelijkheid die soms rebels, brutaal en pikant is. Modellen gehuld in leren jassen, halfnaakt, met touwen of in plastic

omhulsels ogen bijna als rocksterren. Doodgewone zaken, zoals de huishoudelijke producten van Unilever, verbleken er niet bij. Integendeel, Jan enceneert het geheel vanuit een spannend standpunt en met veel dynamiek. Maar het liefst fotografeert hij de gewone mens in zijn alledaagse omgeving. Jan houdt van mensen en mensen houden van hem. Hij beweegt zich gemakkelijk tussen hen, en dat zie je weerspiegeld in zijn werk. Het maakt hem tot een begenadigd straatfotograaf, een mensenfotograaf.

Ruw en raak, zonder enige opsmuk, is zijn serie portretten uit de jaren zeventig van bewoners in het Justus van Effencomplex in de Rotterdamse wijk Spangen, die als door een kijkdoos een blik in de huiskamer van vervlogen jaren biedt. Grote gezinnen, kleine kamers, Perzische tapijtes en volle asbakken.

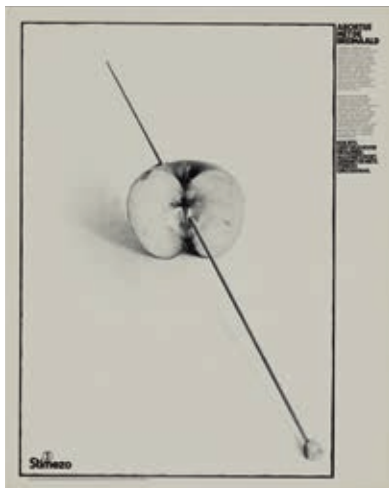
In de daaropvolgende periode maakt hij meer reportages van het stadsleven, in Italië en Frankrijk, maar bovenal in de wijken van zijn geliefde Rotterdam. Het zijn levendige en ruwe series in zwart-wit, steeds ingezoomd op het individu.

Veel plezier haalt Jan in de jaren negentig uit het lesgeven op de Academie voor Kunst en Vormgeving St. Joost in Breda. Henry van Kleeff, leerling en goede vriend van Jan, kijkt er ook zo op terug: "De fotografielessen van Jan waren nooit saai, integendeel, het was bijna altijd entertainment. Hij leerde ons *out of the box* te denken en dat je vanuit je (onder)buik moet fotograferen."

De laatste jaren van zijn leven brengt Jan vooral door in zijn eigen stad Rotterdam, met zijn iPhone altijd op zak om foto's te kunnen schieten. Hij kan het niet laten.

Jan Henderik laat een rijk archief na. Een oeuvre dat ontzettend eclecticisch is. Zoals hij zelf zegt: "Ik heb geen bepaalde stijl of stijlvoorkeur in de fotografie. Dat komt, geloof ik, omdat ik ontwerper ben."

Affiche voor Stimezo, campagne voor abortuskliniek, 1970

Affiche 'Europa dat bent u', 1978

Affiche voor Content Uitzendbureau, 1976

19 REGIONE
N. 9
SERGIO ORLANDI
MAILE MARCA

VOTA
COSTI

10 RU. 30

SERGIO ORLANDI
MAILE MARCA
GAMPE
NUOVO MODELLO

Pr Br
la ver

PE' IL
VETA I

8—9

- < Portret Leni, jaren 60
- > Zelfportret Jan in zijn studio, 1973

26—27

- < Model in badpak, jaren 60
- > Vrouw met sigaret, 1971

10—11

Leni en Marleen, 1970

28—29

Vier modellen op een motor in de Rivierahal in Diergaarde Blijdorp, begin jaren 70

12—13

Jan en Leni, jaren 60

30—31

Leni tussen de lakens, wasmiddelreclame, eind jaren 60

20—21

- < Leni, 1969
- > Jan en Marleen liggend in het gras, 1969

32—33

- < Proefopname voor een affiche van Stimezo, campagne voor abortus-kliniek, 1970
- > Leni in A-lijn-jurk, jaren 60

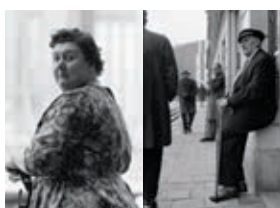
22—23

- < Jan en Marleen bij de omgebouwde 2cv in Marrakech, Marokko, 1971
- > Leni in Rotterdam, 1974

34—35

Reclameshoot Carmenset, 1973

24—25

Straatfotografie in Rotterdam, 1964

36—37

- < 'Zelfmaakmode geknipt voor een man', mode-reportage voor *Viva*, 1973
- > Straatfotografie in Rotterdam, 1964

38—39

- < Reclamefotografie voor wasmiddel, 1971
- > Reclamefotografie voor waspoeder van ALL, 1971

50—51

- Reclamefoto Hodon
Automobiel overslagterrein,
Botlek in Rotterdam, 1989

40—41

- < Leni, gepubliceerd in
magazine *FOTO* nr. 10,
oktober 1968
- > Modereportage op dak
voor *Avenue*, december
1978

52—53

- Haven van Rotterdam,
jaren 80

42—43

- < Jan, Leni en Marleen, 1971
- > Straatfotografie in Italië,
jaren 80

54—55

- Reclamefoto voor Van Nelle
zware shag, 1980

44—45

- < Straatfotografie
in Rotterdam, 1964
- > Lingeriereclame
voor *Viva*, 1973

56—57

- < 'Overall overalls',
modefotografie
voor *Viva*, 1972
- > Bouw stormvloed-
kering Neeltje Jans
(Oosterscheldekering),
begin jaren 80

46—47

- < Reclameshoot
voor Lintas, 1974
- > Collage met zelfportret,
1969

58—59

- Onderzeeboot USS Piper
in Rotterdam, 1964

48—49

- < Leni in spiegelbeeld,
jaren 60
- > Proefopnamen voor
Avenue, februari 1974

60—61

- < Straatfotografie
in Rotterdam, 1964
- > Jan, jaren 60

62—63

Straatfotografie
in Rotterdam, 1964

74—75

'Zelfmaakmode. Geknipt
voor een man', mode-
reportage voor *Viva*, 1973

64—65

< Leni in A-lijn-jurk, jaren 60
> Ruiters in de Sahara, 1967

76—77

< Studiofoto Lintas met
Bas, Leni en Boudewijn, 1972
> Oldtimer in Istanbul, 1969

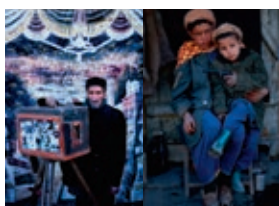
66—67

Straatfotografie
in Tunesië, 1967

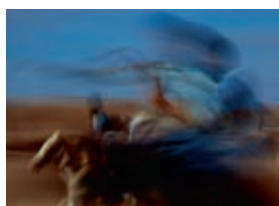
78—79

Ruiters in
Marokko, 1971

68—69

Straatfotografie in Kabul,
Afghanistan, 1969

80—81

Ruiters in
Marokko, 1971

70—71

< Proefopname voor
een affiche van Stimezo,
campagne voor abortus-
kliniek, 1970
> 'Zelfmaakmode. Geknipt
voor een man', mode-
reportage voor *Viva*, 1973

82—83

Leni in stationtunnel
Rotterdam Centraal,
jaren 70

72—73

Leni poseert met hoeden
voor de hoedenwinkel
van haar moeder, 1963

84—85

Contactvel 'Elasticiteit
van de huid' in *Avenue*,
juli 1977

86—87
Straatfotografie
in Italië, jaren 80

106—107
Straatfotografie
in Italië, jaren 80

88—89
< Leni met Marleen
op hotelkamer in India,
1970
> Frans Vogel als
Don Corleone, 1974

108—109
Straatfotografie
in India, 1970

90—91
< Leni, 1965
> Straatfotografie
in Rotterdam, 1964

110—111
Ruiters in
de Sahara, 1971

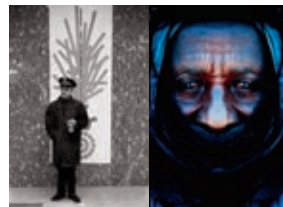
92—93
< Zelfportret Jan, jaren 70
> Ramses Shaffy tijdens
een optreden, 1974

112—113
< Portret van
een Tunesiër, 1967
> Straatfotografie
in Rotterdam, 1964

94—95
Modeshoot voor *Avenue*,
december 1979

114—115
< Straatfotografie
in Rotterdam, 1964
> Portret van
een Tunesiër, 1967

104—105
Reclamefotografie
voor Calvé, Unilever,
jaren 80

116—117
< Straatfotografie
in Rotterdam, 1964
> Jan, Leni en Jan van
Groningen in studio, 1970

118—119

< Leni, jaren 60
> Jan en Frans Vogel voor Beceel-reclame, jaren 70

134—135

Bewoners van het Justus van Effenblok in Spangenen, Rotterdam, 1974

120—121

< Zelfportret Jan, begin jaren 70
> Jan fotografeert Leni, jaren 60

136—137

Bewoners van het Justus van Effenblok in Spangenen, Rotterdam, 1974

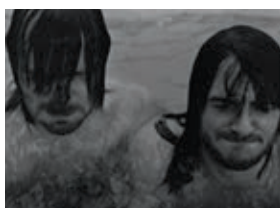
122—123

Dubbelportret Jan, jaren 80

138—139

Bewoners van het Justus van Effenblok in Spangenen, Rotterdam, 1974

124—125

Twee mannen in het water, 1975

140—141

Straatfotografie in Italië, jaren 80

126—127

'Groot gelukkig glad gebreid gezin', mode-reportage voor *Viva*, 1974

142—143

< Reclamefoto voor Content Uitzendbureau, 1976

> Modefotografie voor de Textilia-prijs, eerste prijs in categorie zwart-wit, 1968

128—129

< Straatfotografie in Spanje, 1969
> Leni volledig ingepakt, 1976

144—145

Jan voor reclameshoot van Lucky Strike, 1972

146—147

Modeshoot
op balkon, 1979

158—159

Straatfotografie Italië,
jaren 80

148—149

< Studiofoto bij Lintas
met Elly, Frank, Jan en Joop,
jaren 70

> Gestapelde auto's,
jaren 70

160—161

< Reclamefotografie
ANWB-telefooncel, 1978

> Penney de Jager
voor een campagne
van Content Uitzendbureau,
jaren 70

150—151

< 'Zelfmaakmode. Geknipt
voor een man', mode-
reportage voor *Viva*, 1974

> Leni poseert met hoeden
voor de hoedenwinkel van
haar moeder, 1963

162—163

Modereportage
voor *Avenue*, 1978

152—153

< Portret van
Indiase man, 1966

> Modefotografie
Leni met Marleen, 1970

164—165

< Portret Jan en Leni voor
reportage in het magazine
Zoom, 1972

> Sculptuur 'De verwoeste
stad' in Rotterdam, ge-
publiceerd in het magazine
Photography, 1967

154—155

Proefopname voor affiche
van Stimezo, campagne
voor abortuskliniek, 1970

166—167

< Straatfotografie
in Rotterdam, 1964

> Reclamefoto voor de
krant in kleur, jaren 70-80

156—157

Jan met vrienden in auto,
jaren 70

168—169

< Moeder en kind
in Marokko, 1971

> Collage voor een
campagne van het Rode
Kruis, 1989

170—171

Kapper in Tunesië, 1967

182—183

Straatfotografie
in Frankrijk, 1963

172—173

< Jongen in Marokko, 1971
> Proefopname voor
een affiche van Stimezo,
campagne voor abortus-
kliniek, 1970

184—185

Straatfotografie
in Rotterdam, 1964

174—175

< Leni, jaren 60?
> Zieke Leni met Marleen
op hotelkamer in Calcutta,
India, 1970

186—187

Leni, 1964

176—177

< Proefopname voor
een affiche van Stimezo,
campagne voor abortus-
kliniek, 1970
> Straatfotografie
in Rotterdam, 1964

188—189

Onderweg in vliegtuig,
1973

178—179

Auto bedekt met
sneeuw, 1976

190—191

< Ingepakt op het strand,
jaren 70
> Leni en Frans Vogel,
1972

180—181

Straatfotografie
in Rotterdam, 1964

192—193

'Topjes', modereportage
voor Viva, 1973

194—195

Studiofoto Jan en Mike
von Bibikov, jaren 70

196—197

Straatfotografie in Frankrijk,
1963

198—199

Reclame voor fotocamera's
van Olympus, 1980

200—201

Fotoshoot op het strand,
jaren 70

202—203

Reclamefoto voor
Han Snel Reklamemakers,
begin jaren 70

204—205

Straatfotografie
in Rotterdam, 1964

COLOFON

Fotografie

© Jan Henderik
Collectie Stadsarchief Rotterdam
Privécollectie familie Deiters-Henderik

Tekst

Hugo Borst
Wilfried de Jong
Vincent Mentzel
Wanda Waanders

Scanwerk

Stadsarchief Rotterdam
Tim van der Post
Theo van Pelt

Eindredactie

Jan Haeverans

Beeldbewerking

Natacha Hofman
Séverine Lacante

Artdirection

Natacha Hofman

Projectcoördinatie

Sofie Meert

Vormgeving

Tim Bisschop

Druk

die Keure, Brugge

Inbinding

Brepols, Turnhout

Met dank aan

**stichting
droom en daad**

ISBN 978 94 6466 632 8
D/2023/11922/21
NUR 653

© Hannibal Books, 2023
www.hannibalbooks.be

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.